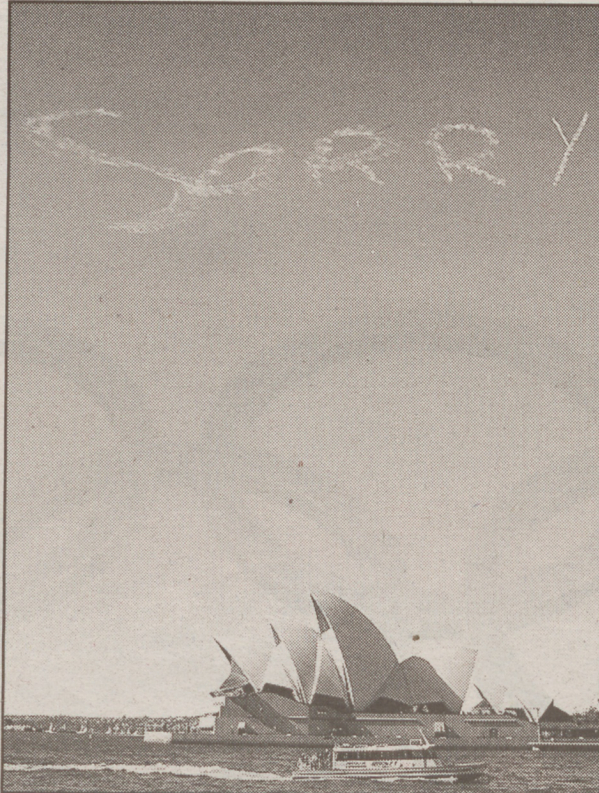

Aborigenak, sututa

Jokoek eskainitako erakusleihoa aprobetxatu nahi dute bi mende luzeetan jasandako zapalkuntza salatzeke

AP - EPA

Ezkerrean, aborigen bat protestan. Erdian, lehen ministroaren barkamena eskatzeko aborigenen ekintza, zeruan 'barkamena' hitza idatziz. Eskuinean, protesta bat. Behean, aborigenak dantzan.

«MUNDUKO herrialde gutxitan gertatzen da horrelako ezberdintasun maila txuri eta indigenen arteko bizi-kalitatean. Egoera hau onartezina da. Krimen bat da. Australia-ko aborigenak egoera jasangaitzetan bizi dira, inolako arrazoirik gabe. Australia herrialde aberatsa da, heziketa maila handikoa, baliabide ugari ditu. Giza eskubideen alde dagoela pentsatzekoa da, eta Nazioen Batasunean hitz onak izan ditu beti. Baina hori guztia azala baino ez da. Australian jende asko bizi da miseria gorrian, auto zaharretan eta akanpatzeko dendetan, hiri guztietako auzo pobreenetan». Hitz hauek Charles Perkinsenak dira, Australiako aborigenen liderretako batenak, eta ezin hobeto adierazten dute beren egoeraren gordintasuna.

1901eko Australiako lehen konstituzioa. Orduko kolonoek erabaki zuten Australiak txuria behar zuela izan, eta *White Australian Policy* delako estrategia jarri zuten indarrean. Australian 60.000 urtetik gora zeramatzaten aborigenak paisajearen beste elementu bat balira bezala hartu zituzten, kanguro edo eukaliptoen pare. Ez zuten lekuri euren Australian. 1967a arte legeak ez zituen aborigenak eskubide osoko australiar gisa hartu.

Ametsen denborako herria

ORAIN arte bildutako aztarnen arabera, aborigenek 60.000 urte daramatxate gutxienik Australian. Europarrak iritsi zirenean, bertan hiru milioi lagun bizi zirela uste da, hamaika tributan banatuta —gutxienik, 500 tribu zeuden eta 260 hizkuntza—. Gehienak Australiako hego-

ekialdean bizi ziren, Murray eta Darling ibaiek mugatzen duten eremuan —Sydney inguruan—. Euren jatorriari buruzko hamaika teoria dago. Batzuek diote Afrikatik iritsi zirela, beste batzuek, bertan sortutako arraza bat direla. Baina teoria onartuenaren arabera, aborigenak gaur egungo Ginea

Berritik iritsi ziren, azken glaziazioan. Lur azaleko ur gehiena izotz bihurtu zen, eta itsasoak 60 metro egin zuen behera. Horren ondorioz, Ozeaniako uharteak eta Australiako kontinentea lotzen zituzten bideak agertu ziren. Gero, duela 10.000 urte, itsasoa bere ohi-ko neurrira bueltatu

zen, eta bide horiek estalita gelditu ziren. Urteen poderioz, aborigenak Australia osoan zabaldu ziren, baina gehienak kostaldean gelditu ziren. Euren kultura lurrari eta naturari hertsiki lotu zaio beti, eta ingurumenarekin erabateko orekan bizi izan dira, gizaki txuria iritsi zen arte.

Urte horietan guztietan euren kultura erabat baztertua izan zen, lurrak kendu zitzaizkien, eta animaliek baino tratatu txarragoa jasan behar izan zuten.

Aurrerapausoak bai, baina motelegi

1967tik hona zenbait pauso eman dira. Azken hiru hamarkadetan zenbait ikerketa burutu dira, eta gizarte txuriak onartu egin behar izan du aborigenekin egindakoa ez dela gizalegekoa. 1992ko Mabo sententziak aborigenen lur jabetzak onartzen zituen zenbait kasutan. Sententzia horrek dio lehen europarrak iritsi zirenean Australia ez zela *terra nullius*, ez zegoela hutsik, aborigenak han zirela beste inor iritsi aurretik. 1995ean Paul Keatingen gobernu laboristak lapurturiko belaunaldiaren aferra ikertzeko batzorde bat sortu zuen. 1885etik 1970era, 100.000 haur aborigen euren familietatik urrunarazi zituzten, elizaren edo gobernuaren zentroetan txurien heziketa jaso zezaten. Australiako Gobernuak bultzatutako politika izan zen. 100.000 haur horietako gehienak hirietako auzo pobreenetan bizi dira gaur egun, miseria gorrian. Gutxi